

OE XV

391

EXEMPLAR
S. SCRIPTURÆ

EXY
31

THE
OF
LONDON

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

OE xv 391

Interrogatōes ⁊ doctrinē quibus quilibet sacerdos debet interrogare suum confitentem.

h Ie sunt multa utilia pro confessoribus ad
introducenduz gentes simplices. Primo
qualis debet esse cōfessio. Quomodo cō-
fessor docebit suū confitētem. Qualiter cōfessor
confortabit suū penitentem. Quomodo cōfessor
ordinat cōfessionem. Que sūt per cōfessionez ca-
uenda de inquisitione cōfessoris ad cōfitez. De
modis querendis circa pctm̄. De querēdis circa
pctā mortalia. De querēdis circa precepta legis
que vota sūt tenēda et que non. Que iuramenta
sūt seruenda. Quibus cōfessor debet prohibere
ne ipi recipiāt corpus xpi. Qualiter confessio est
faciēda ¶ Qualis debet eē p̄fessor Primo debet
esse dulcis corrigēdo. Scōdo prudēs in instruēdo.
Tertio pius in puniēdo. Quarto affabilis iterra-
gādo. Quinto suavis in cōsulēdo. Sexto discret⁹
penitētiāz iniungendo. Septimo sit mutus cōfi-
tētez audiēdo. Octauo benignus in absoluendo
Quā versus. Confessor dulcis prudens pius affa-
bilisq; suavis. Et discretus mutus sit quoq; bē-
nignus. Hec octo tibi precipiunt iura teneto.

¶ Quomodo cōfessor docebit cōfitez
¶ Primo cōfessor recipiat benigne et gratiose cō-

fitētem dum venit ⁊ faciet eū esse iuxta latus suū
et dicat ei q̄ confitetur vicario xp̄i. etiā dicat q̄ si
gnet se signo sancte crucis dicendo. In noīe pa-
tris et filij et spiritus sancti amen.

¶ Quomodo cōfessor cōfortabit confitētem.

Primo oñdat q̄ xp̄s mortuus fuit p̄ nobis pec-
catoribus ⁊ q̄ ipse est pius et misericors. sibi quo-
q̄ indulget si p̄tetur et q̄ sc̄us petrus nega-
uit xp̄m ac quō sc̄us paulus p̄sequeretur eū. ac
quō sanctus david fecit homicidiū ⁊ narret ei de
pctis bt̄e marie magdalene. etiā de muliere cana-
nea qui capta in adulterio. et de om̄es sunt sācti-
ficati quia penituerunt et cōfessi sunt. ¶ Item q̄
melius est detegere peccatū suū in hoc mūdo vni
sacerdoti q̄ coram om̄ibus in alio mundo et cū
hoc perpetue damnari

¶ Quomō p̄fessor ordinat confessionem

¶ Primo audiat cōfessionē ḡnalem deinde spec-
alem. Primo de quinq̄ sēsibus corporis. deinde
de septē pctis mortalibus post hoc de. x. p̄ceptis
sacre legis. Itē de. xij. articulis fidei. Item de. vij.
sacramētis ecclie. Itē de. vij. operibus miē tēpo-
ralibus et spiritalibus. Item de cōfessione non
debite facta etiam de penitēcijs nō bene p̄pletis
Item de participando cum excoīcatis

¶ Que sunt cauenda per confessionem

Primo caueat cōfessor ne querat de pctis singu

lariter in generali. Item non querat confessor cum quo
vel cum qua confitens peccauit. Item caueat ne vitupe
ret confitentem nec eum reprehendat nisi ad finem
Item non respiciat confitentem in facie. Item nichil
interroget donec compleuerit. Respondeat confitenti
quis fecit te peccare quia nullum debet excusare

¶ De inquisitione confessoris erga confitentem
Primo petat si sciat Pater noster Ave maria Credo
in deum et xij. articulos fidei. et x. precepta legis et si
nescit precipiat ei quod adiuuat. Etiam querat si sit excom
unicatus et si compleuit penitentias suas. Item si habet rationem
contra aliquem. ac si vere penitet de suis peccatis etiam si
dimiserit dicere vel obmiserit aliquod peccatum. ac si
velit se abstinere a peccato. Item si velit obedire manda
tis ecclesie. et si habet voluntatem satisfaciendi.

¶ De querendis circa quodlibet peccatum.

¶ Primo querat confessor quid fecit confitens ut
sciat si sit mortale siue veniale. Secundo cui fecit qui
magis grauius est peccare clericum quam laicum. Tertio ubi fe
cit quod deterius est intra ecclesiam quam extra. Quarto que
fecit. quod peius est peccare maliciose quam a casu. Qui
to quot vicibus fecit illud peccatum quod grauius est bis quam se
mel. Sexto quando peccauit. Utrum modo peius est contra
naturam. Septimo et ultimo quando fecit quia
peius est in die festo quam in feriali.

¶ De querendis per confessorem circa x. precepta legis
Circum primum queritur si credidit in deum et in articulos

fidei ⁊ sacramēta ecclē si adhibuit fidē sortilegīs
fōnīs augurijs ⁊ incāratōibus. ⁊c. Si diligit fra
trē suū xpianū ⁊ uellet q̄ saluet sicut ip̄e. Circa se
cundū queritur si piurauerit se si iurauerit p̄ deū
et sc̄tōs sine cā si mēdatia dixerit si uota fregerit.
Circa tertū q̄rat si festa seruauerit. Si q̄dragesi
mā ⁊ uigilias ieiunauerit. si t̄ps cū ludis et socijs
pdidit. ⁊c. Circa quartū si parētibz obediūt si eis
in suis necessitatibz subuenerit si p̄lat̄ ⁊ maiores
honorauit. Circa quītū si homicidiū fecit vel con
fēserit. si subuenit infirmo in articulo mortis si fe
cit q̄ mulieres nō cōciperēt si fecit q̄ mulier fecit
ebortū. Circa sextū si detiet mercedē seruoꝝ si fi
deliter laborauerit p̄ alijs si furtū sciēter emerit
si pditū notū sibi obrinuerit. Circa septimū si uo
lauerit mulierē si i partu vel puerperio eā cogno
uit. Erga octauū si aliquēz blasphemauerit si de
ignot̄ sibi disposuerit. Erga nonū si vxorē vicini
ac iraxerit. si maritū p̄ ea vilipēderit. Erga deci
mū si agros domos vel seruos sui vicini ꝛcupiuit

¶ De querendis circa mortalia peccata.
Circa supbiā si iattet se p̄pter amicos vel p̄pter
diuitias si credidit h̄re bōa sua de seip̄o si credidit
q̄ sit bon⁹ ⁊ iustus. Circa inuidiā si gaudet de ma
lo alicui⁹. si gaudet cū q̄s uitupat. si dolet de bo
no v̄l utilitate alioꝝ. De ira si pcusserit aliquem
si fecerit vel dixerit alicui iuriam si uoluerit esse

mortuus in ira sua. De accidia si vadit ad ecclesias
si pñias sibi iniunctas fecit si dicit sepe pater n̄r et
ave maria credo in deū. De auaricia si cupit alie
na. si fecit v̄l pcurauit simonia. si p̄stitit ad vsurā
De gula si cōtētus sit de victu si comederit multo
ciēs in die querit victus nimis delicatus De luru
ria si de ea sepe cogitat si mulierē tetigit in hone
ste. si mulierem pro alijs procurauit.

¶ Que vota sūt tenēda et que reprobāda
Votū est promissio alicui de aliquo bono fctō cū
deliberatōe. Votū de re illicita si obligat. Votū
in ira factū nūc nichil valet Votū nulli factū non
tenetur. Votū p̄ timorē factū nō tenetur. Votū
puerorū nō tenetur nisi pōt etatē legitimā ratū z
gratū hēat Votū p̄grinatōis vxoris nō tenet s̄n
consēsu mariti. Votū vxoris factū de ieiunio nō
valet nisi sit de licentia mariti. Votū castitatis in
matrimonio factū non valet sine consensu āborū
Votū fctm̄ impediens conjugale non valet neq̄
tenet in aliquo. Votum serui nō liberi intrando
religionem nō valet sine consensu domini. Votū
peregrinatiōis ultra mare nō ipletur sine licētia
pape. Votū ieiunij mulieris imgnate n̄ dz seruari
p̄pter picl̄m. Votū cōtra bonū publicū irritū est

¶ Que iuramēta debēt seruari z que nō
Iuramētū est affirmatio v̄l denegatio de aliqua
sacre rel attestatōe Ad iuramētū tria requirūtur

Primo veritas in conscientia iurantis q̄ firmū sciat
que iurat. Secōdo requiritur iustitia sc̄z q̄ iuret qd̄
est licitū z honestū. Tertio requiritur iuditiū sc̄z
q̄ nō iuret sic magna necessitate Qui iurat p̄ solē
et lunā ignem z aquā p̄ talia peccat q̄ iurat alicui
obedire inhōestis z illicitis. Qui iurat aliqd̄ pec
catū nō d̄z seruare iuramētū. q̄ iurat non facē ele
mosinā vel nō indulgere offēsā nō valēt iuramenta
hec. q̄ iurat de sibi ignot̄ affirmatiue v̄l negatiue
multū peccat. qui iurat de aliquo sine magna cau
sa vel sine necessitate peccat. qui iurat contra bo
nos mores v̄l p̄tra rē publicā z n̄ tenet iuramētū
non peccat grauit̄ Sz d̄z p̄fiteri eo q̄ sic iurauit

¶ Quibus cōfessor phibet recipere corpus xp̄i
¶ Nullus recipiat corpus xp̄i nisi prius fuerit de
bite p̄fessus. Nullus recipiat nisi pri⁹ fecerit satis
factionē si pōt Nullus recipiat nisi pri⁹ fecerit pe
nitētiā aut opus m̄ie. Nullus excoīcatus vel iter
dictus p̄sumat recipere corpus xp̄i Null⁹ infēsatus
vel fatuus seu indiscretus. Nullus existēs sc̄teter
in peccato. Nullus habēs vomitū vel tussim siue
malū stomachum Nullus minor etate. xij. ānorum
Nullus habēs rancorez cōtra aliquē. nec aliquis
dubitās ī fide catholica; Nullus recipere d̄z corpus
xp̄i postquam comederit nisi in articulo mortis.
Notandū est q̄ si quis corpus xp̄i semel ī āno nō
receperit peccat mortaliter. z hoc nisi sit de cōst̄

Ho superioris de licentia sui confessoris.

¶ Qualiter confessio est facienda.

¶ Qui se vult cōfiteri primo d̄ cogitare ad pctā que fecit ad partē ut de oībus cōfiteatur. Ac mala dimittātur si potest memorari. Primo d̄ eligere capellanū bñ sapiētē cui cōfiteatur ⁊ hoc de licētia sui curati ut sup̄ioris. Secūdo d̄ h̄re cordis cōtritōem ⁊ displicentiā de pctis cū p̄posito amplius non peccandi. Tertio requiritur hōis p̄fessio pctā sua integre cōfitendo seipsum increpando et nullū aliū si potest bono modo accusando. quarto req̄ritur corporis satisfactio vel voluntas satisfaciēdi cū poterit. In iuris p̄ eū factas emendando. Ablata inuenta restituendo ⁊ penitētiā sibi iniunctam debite et integre adimplendo.

¶ De confessione in generali

¶ Primo volēs confiteri debet suum p̄fessorem salutare. Deinde se iuxta eū ad suū lat⁹ genuculare et si est vir d̄ suū caputiū remouere. mulier vero non imo debet tenere caputiū suū an̄ oculos suos dū cōfitetur. Itē p̄fitens debet dicere benedicite et cōfessor d̄ respōdere dñs sit nobiscū amen. de inde confitens debet facere confessionem generalem dicēdo sic. Domine confiteor deo omnipotenti ⁊ btē marie virgīni ⁊ oībus sc̄tis ⁊ vobis pater de oībus peccatis meis que feci vsq̄ i hūc diem presentem de quibus oībus peto a deo et vo

bis qui estis locum tenens christi misericordiam
et indulgentiam

¶ De confessione in speciali

¶ Primo confiteatur de suis peccatis in speciali. primo de quibus sensibus naturalibus sui corporis quos male rexit et per quos sepe peccavit. Primo de sensu visus per oculos in aspiciendo aliquam mulierem cum delectatione vel cum concupiscentia indebita aut indignatione et displicentia. Secundo confiteatur de sensu auditus qui fit per aures vana et inutilia ascultando mala verba et in honesta de alijs libentissime audiendo. Tercio confiteatur de sensu odoratus qui fit per nasum res odoriferas odorando sicut rosas species et similia. Quarto de sensu gustus qui fit in lingua res delectabiles avido gustando comedendo et bibendo. Quinto de sensu tactus qui fit in omnibus partibus corporis maxime cum manibus membra mea illicite tangendo viros seu mulieres amplectendo vel indebite osculando. Deinde confiteatur de cogitatione imaginatio qui fit in cerebro seu in corde cogitando et imaginando cogitationes multas malas et perversas. Deinde confiteatur de ore per quod peccavi loquendo sepe contra deum iurando et male gratulando ipsum proximos et alios male diffamando. Deinde confiteatur de pedibus suis cum quibus iit ad loca in honesta et prohibita sicut luaria in taberna et torneamenta.

¶ De septem peccatis mortalibus

¶ Postea cōfiteatur de septē pctis mortalibz siue criminalibus z de radicibus eoz. De supbia z radicibz suis. primo voluit supare maiores z despicere eqles et inferiores z fuit arrogās dicens se habere mltas diuitias quas non habebat. etiā fuit contenciosus pugnando veritatē magnū clamorē nec voluit esse obediens suo confessorī nec mandatis ecclie. Item fuit presūptuosus credēs plus scire et valere q̄ sciat v̄l valeat. Seu si fecit bona publice p̄pter laudē. vel si fuerit ingratus reddere gratias deo de beneficijs p̄ eū acceptis. Ac iactauit se hēre mltas bona z ricos magnos.

¶ De auaricia

¶ Primo fuit nimis cupidus ad bōa et honores huius mūdi z custodiuit diuitias suas curiose. Ac expēdit bona nimis parce. Item si fuerit simoniacus vendēdo vel emendo spiritualia vel si prestāuit ad vsuram pecuniam plaudū vt videlicet recipiat lucrum vel seruitium. Item si furatus fuerit aliquid. si detinet aliena violenter.

De luxuria.

¶ Primo delectatur in ope carnali mēte vel facto z sine ratione. Item si cognouit carnaliter alienam mulierē vel consanguineā suā etiā de pollutione facta de die vel in nocte vigilādo seu dormiendo. Item si cognouit propriam vxorē in puer-

pero aut in vigilijs seu i ieiunijs vñ in diebus solē
nibus vel quando erat infirma corpore. Item si
cōtra naturam masculus cum masculino vñ mulier
cum muliere, vel in loco non ordinato

¶ De ira seu rancore

¶ Primo qz voluit habere vindictaz de iniurijs
vel factis vel dictis. Item non voluit indulgere
rācorē nec expectare vindictam domini. Item si
non tenuit rancorem contra aliquem. Item nō si
tenuit pacientiam in aduersis Nec voluit refrena
re animū suū sed voluit adimplere mala que non
potuit sicut furtū vel homicidiū etiā q̄ dilexisset
qñqz vt iude^s fuisset q̄ xpian^s z mortuus q̄ viuus

¶ De gulositate

¶ Primo bibit vel comedit ultra necessitatē seu
comedit vñ bibit nimis auare siue comedit vel bi
bit ante horam etiam parauit cibaria care et sup
flue. Nec abstinuit se a cibo z potu dare paupibz
et egenis Etiam tenuit mensā nimis longe, ac ne
glixit ieiunium propter ventrem.

De inuidia seu malivolentia

¶ Primo qz habuit gaudium de damno alioruz
z doluit de bono ipoz. Itē plures blasphemauit
iniuste Item mouit discordias sepe inter amicos
z coniugatos ac proximos Ac tacuit bonū alioz
nec voluit audire et referre laudem bonorum

¶ De accidia et pigritia,

Primo fuit piger mane surgere ire ad ecclesiam et
missam audire. Itē fuit piger fragmenta colligere
et ipsa pauperibus dare. Itē maluit esse ociosus
q̄ deū laudare seu bonū op^o facere. Itē negligēs
fuit hōs terre colligere z ipsa debite seruare Nec
fecit diligētiā de iuitando alios ad bonum opus
faciēdum etiā negligens fuit se tenere honeste

¶ De decem preceptis.

¶ De primo nō credidit firmiter in deū nec ama
uit eū sup oīa vel nimis dilexerit vxorē suā filios
seu filias. De scōo iurauit deū z scōs sine necessi
tate z q̄ iurauit sciēter. De tertio nō seruauit mā
data nec festa nec abstinuit se a pctō. De q̄rto nō
honorauit patētes naturales vel spūales: nec sac
tā matrē ecclesiam. De quinto si peccauit occidēdo
vel nō iuuādo moriētes fame vel frigore. De sex
to rapuit bona aliena vel cōfēsiit nec restituit iuē
ta. De septio peccauit cognoscēdo vl' desiderādo
mulierē alienā. De octauo dicit testimoniū falsū
et mēdatiū z plures diffamauit. De nono cogno
uit vl' ꝑcupiuit vxorē ꝑrimi seu eā subornauit De
decimo z vltimo concupiuit seu rapuit bona vicini
et ea custodiuit.

¶ De duodecim articulis fidei

Primo nō bene credidit in deū patrē. s3 credidit
in sortilegijs sōnjs augurijs z iuocatōib⁹ demo
nū. de scōo non bñ credidit in filiū dei. s. dñm nrm

iesū xp̄z. de Tertio q̄ fuit p̄cept⁹ de sp̄s̄ sc̄to nat⁹
ex maria v̄gine. quarto q̄ fuit crucifixus. de q̄nto
q̄ tertia die resurrexit ex mortuis ⁊ ossibus suis
de sexto q̄ ascendit ad celos sedet ad dexterā dei
p̄ris. de septio q̄ ip̄e iudicabit oēs ⁊ reddet v̄nic
iq̄s iuxta opa sua de octauo nō bñ credidit ī tertiā
p̄sonā trinitatis. s. ī sp̄s̄ sc̄tū. dixit nō bñ credit in
sc̄tāz ecclesiā ⁊ facta ad ordinata p̄ eā. de. x. nō bñ
credidit in sacramētū altaris ⁊ q̄ digne sumē sal
uabit. de. xi. nō credidit ḡnalē resurrectiōez futu
rā in corpore et sia. de. xij. non credidit q̄ paradī
sus sit vita eterna et gloria beatorum.

¶ De septē operibus mīe temporalibus
Primo non dedit panē esuriētibus nec cibū ⁊ de
bite custoditū. sc̄do nō dedit bibere siciētibus sal
tem aquā mūdā ⁊ recētē. tertio nō visitauit infir
mos nec dignat⁹ ē īspicere eos. quarto non vesti
uit nudos nec coopuit eis pudibūda mēbra. quin
to nō hospitaui paupes amore dei at̄ p̄ sua pecu
nia. sexto nō redemit īcarceratos nec voluit īter
cedere p̄ ip̄is. septio non sepeliuit mortuos nec
procurauit ad sepeliendum eos.

¶ De septē operibus mīe spiritalibus.
Primo nō dedit cōsiliū petētibus v̄l dedit maluz
cōsiliū ⁊ p̄uersū. de sc̄do non docuit fidē ignorā
tibz. de tertio noluit dirigere deuiātes. de quar
to nō dedit p̄siliū carētibz. quinto nō plāxit dolo:

reos paupz. sexto nō orauit p peregrinatōz nec
etiaz pro laborantibus. septimo non effudit pces
nec dedit elemosinas pro fidelibus defunctis.

¶ De septem sacramentis ecclesie

¶ De baptismo nō credidit q̄ p eū relaxet pena z
culpa remittatur. de confirmatōe q̄ fecit ep̄s. de
sacris ordinibus iustitutos. de sacrificiō misse seu
hostie. de matrimonio qd̄ de^o iustituit. de facta pe
nitētia et cōfessione. de extrema vinctiōe quibus
nō adhibuit fidē rectā z verā nec recepit nec ho
norauit vt debuisset. Itē de p̄fessioe nō debite fa
cta. Itē de penitēcijs nō debite p̄pletis. Item de
participando cum excōmunicatis.

¶ Tractatus de absolutionibus.

¶ Querit̄ q̄ p̄t absoluē m̄deē q̄ de^o p̄cipalit̄ naz
sol^o de^o pctā remittit. sc̄do dñs papa seu su^o p̄nā
ri^o nō p̄t absoluere penitētē z cōfiteentē. Tertio
ep̄s suū dyocesanū et nō aliū. quarto curat^o suū
verū parrochianū absoluere p̄t. quinto quisq̄ p̄sbi
ter de licētia curat^o p̄prij v̄l sup̄ioris. sexto religi
osi p̄uilegiat^o sicut mēdicātes vel alij. septimo de
casibz papalibz solus papavel sui penitētarij. oc
tauo de casibz ep̄alibus ep̄s absoluere pōt suū
dyocesanū seu sui vicarij siue p̄nārii. nono ois
p̄s biter p̄t absoluere penitētē i articulo mortis ab
oibz pctis q̄buscūqz. decimo laicus p̄t absoluere
penitētē i articulo mort^o cū n̄ possit hēri sacerdos

¶ Quinō dicitur absoluti et cuius absolutio nō valet

¶ Primo cōfiteſ q̄ dicit se nō velle vel nō posse penitere. i. cō nō volēs indulgere nec volēs rāco rem dimittere. tertio nolēs reddere inuenta cum sciat q̄ ea pdiderit. quarto nolēs restituere furta vel damna p̄ eū facta. quinto nolēs soluere debita sua cū hoc bene possit et hēat vñ. sexto adult^r i quo nō apparēt aliqua signa p̄tritiōis. septimo p̄tens alteri q̄ suo curato sine licētia eius vel superioris. octauo excoīcat^r a canone vñ a iudice p̄ iūsm latā. nono qñ p̄ctm̄ ē reſeruatū cōfiteſ debet mitti ad ſupiorē. decimo obſtati i p̄ctō sicut phibardi meretrix siue vſurarius tñ si iūstater requirunt possunt absolui et p̄nia iniungi videlicet q̄ h̄mōi p̄ctā relinquāt ac furta inuenta etiam debite reddant et cōfessor debet eis dicere q̄ si non talis absolutio modicum valet vel quasi nichil.

¶ Casus multum vtilis circa absolutionem
Dubitatur vtrū mutus vñ surdus siue leſus possit cōfiteri per signa vñ scripta tradēdo confessorri. dicit^r q̄ sic. Et si aduena quod cōfiteretur in suo ydionate si debeat absolui. Respōdet^r q̄ sic licet confessor non intelligat. Si infirmus confiteſ aliquid peccatum reſeruatū vtrum absolui debeat dicit^r q̄ sic inūgendo ei q̄ si cōualescat deo concedente faciat^r absolui per ſupiorē. Vtrū confiteſ sanus de casu reſeruatō possit absolui de illo

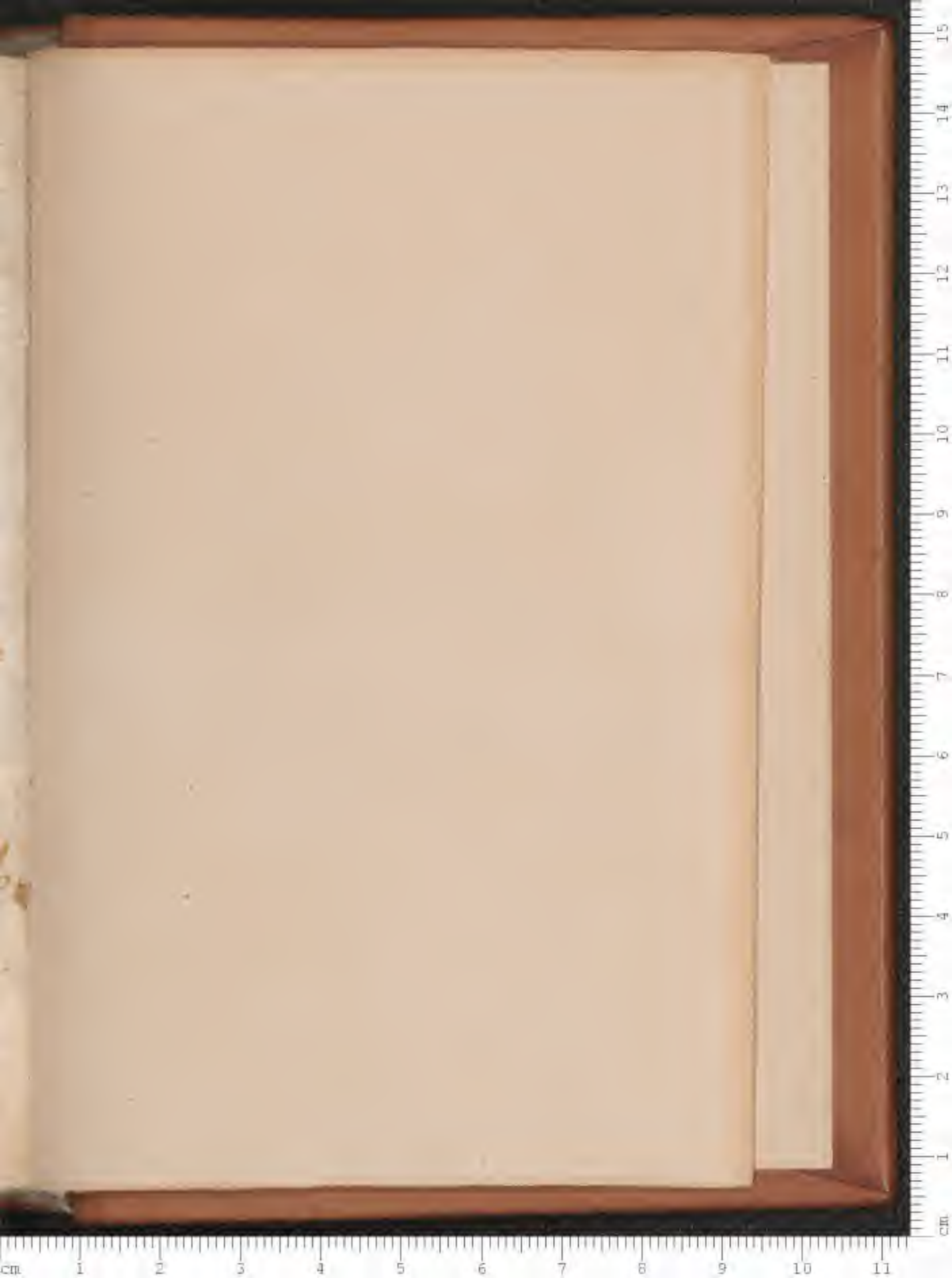
peccato per simplicem capellanum. Respondet
Nisi remotus a curato tali potest absolui et pre-
cipitari q̄ se faciat absolui per superiorem cū po-
terit. Utrum excommunicatus sanus excommu-
nicatione maiori absolui possit per simplicem sa-
cerdotem de peccatis suis. Respondetur q̄ de-
bet prius absolui ab excommunicatione et postea
absoluetur de suis peccatis. zc.

finis est. Laus deo. Amen

Handwritten text, possibly a signature or date, including the number 17.

cm
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

